

7737

281.6

6-87

ДВЕГОДИШЕНЪ ДОКЛАДЪ

за дейността

на Арменското Черковно Настоятелство

презъ 1928—1930 г.

на Църквата „Сурпъ Асдвадзацинъ“

ԵՐԿԱՍԵԱՅ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԹԱՂ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

1928-1930

Իմմի Առաջնորդության Պաշտպան

Գեղամյան Ս. Սեփանյան Ս. Արք. Եպիսկոպոս Յովակիմյանի

Ս Օ Յ Ի Ա

1930

Տպար. Պ. Քալրզնան

Ս Օ Յ Ի Ա

81.6

-87

81-6
- 87

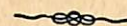
ДВЕГОДИШЕНЪ ДОКЛАДЪ

за дейността

на Арменското Черковно Настоятелство

презъ 1928—1930 г.

на Църквата „Сурпъ Асдвадзацинъ“,

ԵՐԿԱՍԵԱՅ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ԹԱՂ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

1928-1930

Երևանի Առաջնորդության Պոլկարիոյ
Գեղաւորն Տ. Ստեփաննոս Ս. Արք. Եպիսկոպոս Յովակիմեանի

Ս Օ Ֆ Ի Ա

1930

Տպագր. Պ. Պալրգեան

Ս Օ Ֆ Ի Ա

Ն Ա Խ Ա Բ Ա Ն

Քաղ. Խորհուրդս իւր երկու տարուայ շրջանը աւարտելէ յետոյ, իւր գործառնութեանց եւ Սօֆիայի հայ գաղութի մասին տեղեկագիր մը պատրաստելու ձեռնարկեց. բայց դժբախտաբար այս վերջնային մասին ձեռքի տակ հին արձանագրութիւններ չունենալով, հարկադրուած եղաւ գոհանալ հետեւեալ մեկ փանի տեղեկութիւններով:

ՍՕՖԻԱՅԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅ ԳԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Սօֆիայի ամէնահին բնակիչները կ'ենթադրուին ըլլալ Կաֆայեցի Հայ աղթականներ, որոնք Խրիմէն Վառնայի ճամբով եկած այցած են քաղաքս եւ սակայն առանց երկար մնալու հեռացած են:

16րդ դարուն վերջին կիսուն՝ Ծիրիպէէն եկած հաստատուած են կարգ մը Գամենացի հայեր (Լեհաստանի Գամէնէց քաղաքէն), որոնք մանր մունր առուծախքերով զբաղելուն համար պէտքը զգացած են տեղւոյն մէջ աղօթատեղիի մը գոյութեան եւ, այս նպատակաւ խնդրանք ու դիմում կատարած են օրուան ամենանշանաւոր հայուն, Պէլոդրատօնըգցի (Վիտին) Արախան (Ապրո) Չէլէպիին, որու նախահայրերը Անիի կործանումէն յետոյ գաղթած են Թէոդուպօլիս ու յետոյ եկած հաստատուած են Պուլկարիոյ Պէլոդրատօնըգ գիւղաքաղաքը, Եւրոպայի ու Թուրքիոյ միջեւ վաճառականական կապեր հաստատելով:

Սուլթան Մէհմետ Գ.ի ձեռնտուութեամբ Ապրո Չէլէպի արտօնութիւն առած է Սօֆիայի մէջ հայկական աղօթատեղի մը

3427-89

(ներկայի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ կից գետնափոր մատուռը) շինելու:

17րդ դարուն Սօֆիան. գրեթե դատարկուած է հայերէ. իսկ աղօթատեղին ալ մնացած է ասանց քահանայի. սակայն 18րդ դարուն Փոքր Հայքի շրջանէն Ապուլէիսցի ընտանիքներ եկած հիմը դրած են այժմու գաղութին: 1895ին և 1922ին Տաճկաստանի զանազան քաղաքներէ եկող հայերը բարդուելով գաղութիս թուական պատկերը մեծապէս փոխած են, որով ներկայի Սօֆիայի հայերու թիւը կը հասնի մօտաւորապէս 2700ի:

Այժմ եկեղեցւոյ բակին մէջ կը գտնուին տապանաքարե հետեւեալ արձանագրութեամբ՝

«Այս է տապան հանգստեան Կանանիօսի որդի հանգուցեալ Օյանէ եան սր փոխեցաւ ասդէն ՚ի կեանքս ՚ի թվին Հայոց ՌՄԿԳԻՆ Յուլի Ժեին:

Այս է տապան հանգստեան Շորոթեցի Եավրումենց Աւետիսի որդ Ալիքսանի, որ փոխեցաւ ՚ի թուին ՌՄԵ Դեկտեմբերի ամսու:

Նայեցարուք ծնունդ յերկրի ՚ի սուն
Տապանս որ տեսանի
Եղեալ կայ Աստ ՚ի պահետի
Մարմին առն բարեպաշտի
Սա էր յերկրէն Նախըվանցի
Եւ ՚ի գեղջէն Շուռութեցի
Տօլօնց Աւետիքի որդի Եստուրի
Որ փոխեցաւ առ Ած.
Էւ ասաք Հայր մեղայ
՚ի թըվին ՌձՀԹ Սեպտեմբեր ԺԲ՞:

Գետնափոր մատուռը երկար տարիներ իբր եկեղեցի գտնուած է և Պօլսէն փոխն ՚ի փոխ ղրկուած են քահանաներ որոնցմէ կը յիշատակուին (Տ. Տ. Կարապետ Քնյ. Սահակեան Յարութիւն Քնյ. Յակոբեան): Մնայուն քահանայ չէ ունեցած 1890 ական թուականներուն Ռոտոսթոցի Արժ. Տ. Արիստակէս քնյ. Ֆէսլեան Ս. Սեղանը փոխադրած է վերի սրահը և, մինչև ցարք իբր եկեղեցի կը ծառայէ, կրելով փոխն ՚ի փոխորդութիւններ:

Նոյն օրուայ թաղ. խորհուրդը մնայուն քահանայի պէտքը զգալով Տիրացու Թադևոր Մ. Փափագեանը Ա. Աստուած

ածնայ եկեղեցւոյ վրայ քահանայ ձեռնադրել տուած է 1904 Յուլիմ. 21ին Պօլիս Գուրուչէյմէի Երեմեան Ս. խաչ եկեղեցւոյ մէջ և, կոչուած է Տ. Մեսրոպ: Արժ. Տ. Հայրը քսան տարիներ պաշտօնաված է Ս. Եկեղեցւոյս մէջ և, 1924 Մայիսին վախճանած է, անբասիր կեանքով:

1915 Յուլիս 30 թուակիր տեղեկագրէ մը կը յայտնուի թէ՛ 1911 Յուլիս 28ին Թաղ. խորհուրդոյ անդամներն էին, Տեառք Յովհաննէս Հայրապետեան, Յակոբ Մովսեան, Սուքիաս Սուքիասեան, Գրիգոր Ասլանեան, Թորոս Ներսէսեան, Ղուկաս Մինասեան, Երուանդ Բալագաչեան:

Կառավարութիւնը, եկեղեցւոյ գետինը և շէնքերը բոնադրաւ որոշեր է, և բոլոր օրինաւոր ձեւակերպութիւնները կատարելէ յետոյ ուժագով հաստատած և 67,000 լէվի մօտ դին մը տալ վճար է. սակայն Թաղ. խորհուրդը վճարած դէնը շատ քիչ գտնելով դատավարութեան դիմած և արժէքը բարձրացուցած է 228.042, 90 լէվայի, որ իբր անձեռնմխելի գումար Պուլկ. Աղգ. պանքան ձգուած է:

Կառավարութիւնը այդ թուականէն ՚ի վեր թողած է որ հայերը իրենց կրօնական պաշտամունքը կատարեն սոյն եկեղեցիին մէջ:

1909 Սեպտ. 30 թուականաւ գրուած Թաղ. խորհուրդոյ տեղեկագրէ մը, որ ստորագրուած է Ս. Քիւչիւկեանի և Մ. Թադևորեանի դիմանի կողմանէ, կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները. «Կառավարութիւնը կ'առաջարկէ եկեղեցւոյ գետինի և շէնքի իբր փոխարժէք վճարել 67,295,40 ֆրանք. բայց Թաղ. խորհուրդը չհամաձայնելով դիմած են Պատրիարքարան, որպէսզի դիմում ընէ Վսեմ. Պուլկար դեսպանին և Ամեն. Էկղարքին»:

Կրկին 1910 Սեպտ. 8/21 հրատարակուած տեղեկագրէն՝ որ ստորագրուած է ՚ի Դիմաց Թաղ. խորհուրդոյ Տօքթ. Ս. Քիւչիւկեանէ, Գ. Մ. Գրիգորեանէ և Ս. Կ. Սուքիասեանէ, կը քաղենք հետեւեալը.

«Նոյն ժամանակի Արժ. Տ. Մեսրոպ Ա. Քնյ. Տ. Մեսրոպեան և Տիար Ս. Քիւչիւկեան Արտաքին Գործոց նախարարին դիմելով, եկեղեցւոյ գետին վաճառման մասին Սօֆիայի հայ հա-

սարակութեան համաժողովի չգտնուելը յայտնած են և ամէն մի ջոյն ի գործ դրած են նպաստաւոր լուծում մը ստանալու համար՝ բայց հակառակ եղած դիմումներուն և ջանքերուն 3 Ապրիլ 1909 և 74 թիւ Ուքալով մը սեփականութիւններ գրաւելու օրէնքին 54րդ յօդուածին համաձայն մեր եկեղեցին և անոր կից գտնուող Պուլկար եկեղեցին, ինչպէս նաև թաղապետութեան գետնին գըրաւման նախարարական խորհրդոյ որոշումը հաստատուած է»:

1915 Յ. ւրիս 30 տեղեկագրէն որ ստորագրուած է Թալ. Խորհրդոյ Դիւանի կողմէ Տեար. Յովհաննէս Հայրապետեանէ և Գրիգոր Ասլանեանէ կը քաղենք թէ եկեղեցւոյ գետնի արժէքը մասին դատաւարութեան դիմելով յաջողած են ստանալ,

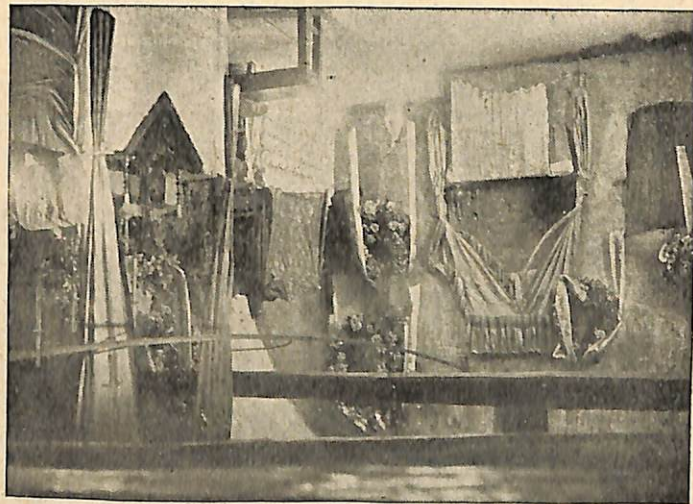
Եկեղեցւոյ գետնի	հո. մէքր	881 լ.	250	220250
"	եկմբ	" "	113.12 լ.	60 6787 20
Դպրոցի	"	" "	25.12 լ.	30 753 60
Պառագանքը			25.21 լ.	10 252 10
				228,042 90

որով նախորդ գումարէն 160.746.50 լէվայի պատկառելի տարբերութիւն մը կար, բայց աստի եկեղեցւոյ, վարժարանի եւ յիշուած համար Ռուսի բամբակի կողմը —3600— մեթր գետնին մը նորոգած է ժամանակին. յաջորդաբար եկող Թալ. Խորհուրդները տէր չկանգնելով մեղ համար յաւէտ կորսուած կը համարուի (Պաշտօնաթերթ 16 Յունուար 1907 թուահամար 5846):

Եկեղեցւոյ սոյն կարեւոր հարցի մասին մեր ձեռքը գտնուած թղթակցութիւնները ցոյց կուտան թէ՛ Պոլսոյ Պատրիարքարանը պէտք եղած աղբու դիմումները կատարած է Պոլսոյ Պուլկար Ա. մեն. Էկզարքին և Պուլկ. Հիւպատոսին. Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը անձամբ այցելած է Ամեն. Էկզարքին, և խօսք եղած Սօփիայի հայոց եկեղեցւոյն Պուլկարաց կողմէ գրաւման մասին Ս. Պատրիարքը բացատրած է թէ՛ այդքան պատմական սրբավայր մը պէտք էր մնար իր վիճակին մէջ: Էկզարքը պատասխանած է թէ՛ միեւնոյն ատեն իսլամաց մզկիթը և Պուլկարն երև եկեղեցին ալ պիտի փլցուին, հետեւաբար կառավարական կարգադրութիւնն այդ կերպով յետաձգել կարելի չէ: (Տես Բիւզանդիոն 4 Հոկտ. 1910 թիւ 4249):

Այս ամէն տեղեկատուութիւններէն և մեր ձեռքին տակ գտնուած պաշտօնական գրութիւններէն կը հետեւի թէ՛ օրուայ թաղ. Խորհուրդները և Պատրիարքարանը ամէն միջոց ի գործ դրած են եկեղեցին ձեռքէ չհանելու, սակայն իրենց դիմումները ապարդիւն մնացած են, որով քննադատութեան ու է պատճառ մը չկայ:

(Հաւաքեց՝ Արժ. Տ. Խորէն Ա. Բճճլ. ձամբեան)

Старий храм „Сурпъ Аствадзадзинъ“ (Св. Богородица)
Հին մատուռը Ս. Աստուածածին եւ մկրտութեան աւազանը

Ա.

1927 Օգոս. 21 ընտրուած Եռանդամ Մարմինին, կառավարութիւնը պաշտօնապէս ծանուցած էր որ 1928 Յունուար 10ին բաղականութեան նոր ընտրութիւն պիտի կատարուի: Որոշեալ օրը օրինի ընտրութիւնը կատարուեցաւ համերաւի գանկի մը վրայ եւ Թաղ. Խորհուրդի անդամ ընտրուեցան Տեառք՝ Երուանդ Յակոբեան, Մանուկ Գարակոզեան, Պերն Միքայէլեան (հրաժարած 3 Սեպտ. 1928ին), Արսաշես Զաքարեան, Սարգիս Սամուէլեան. Կարապետ Գոլյումնեան եւ Սեդրակ Գարալեան:

Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդս վաւերացուած ըլլալով, Ազգ. Խորհրդարանիս մէջ հաւաքոյթ մը ունեցաւ 1928 Փետր. 15ին երկուշաբթի ժամը 6ին, ուր ներկայ էին նաեւ Եռանդամ Մարմնոյ երկու անդամներ՝ Տեառք Յ. Փափագեան եւ Գ. Գոլյումնեան, որոնք իրենց ուղարկեալ գործառնութեանց մասին բացատրութիւններ տուին:

Թաղ. Խորհուրդս լսելէ յետոյ Եռանդամ Մարմնոյ տեղեկատուութիւնը, գոյմերու եւ յանձնումի գործողութիւնը յետաձգուեցաւ յառաջիկային:

Թաղ. Խորհուրդս իր Ա. նիստը ունեցաւ 19 Փետր. 1928 Կիրակի օրը եւ ընտրեց իր Դիւանը, որուն անդամ ընտրուեցան Տեառք Երուանդ Յակոբեան՝ Ասենապետ, Մանուկ Գարակոզեան՝ Բ. Ասենապետ, Արսաշես Զաքարեան՝ Ասենադպիր, Սեդրակ Գարալեան՝ Գանձապետ:

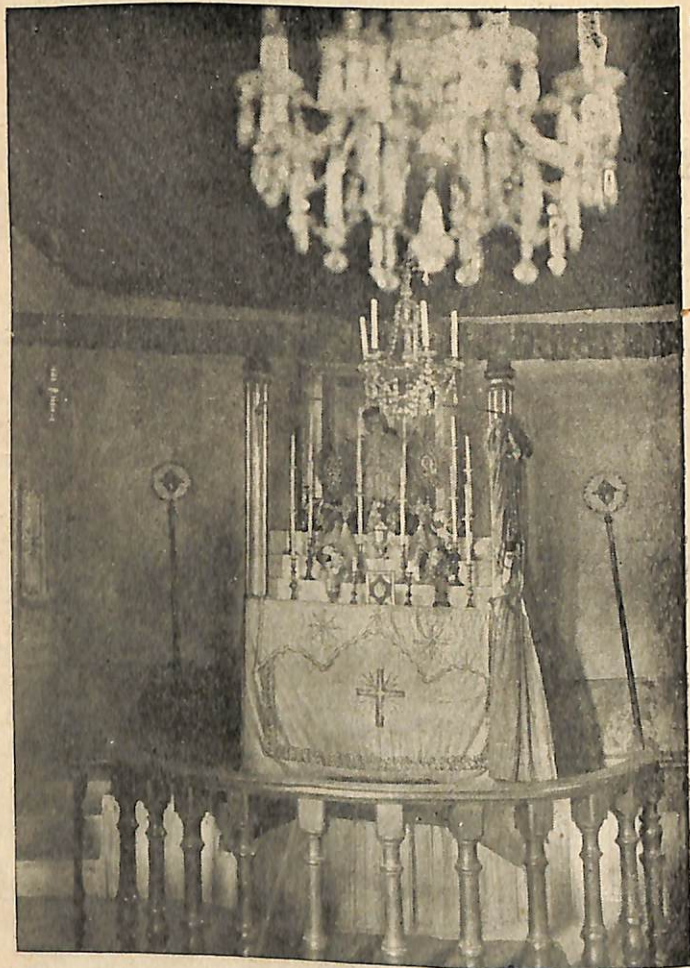
Թաղ. Խորհուրդս կարգ մը ընթացիկ գործոց վրայ խորհրդակցելէ յետոյ, դիւանական գործերը կանոնաւոր վիճակի մէջ դնելու համար, որոշեց փութով կարգադրութիւններ ընել (կազմակերպել արձանագրութեանց տեսրակները, մտից եւ ելից տնարները, մարդահամարի տեսրակը եւն.):

Թաղ. Խորհուրդս իւր երկու տարուայ պաշտօնավարութեան ընթացքին ունեցաւ 51 կանոնաւոր նիստեր, ուր նկատի առնուեցան, որոշուեցան եւ գործադրութեան դրուեցան բազմաթիւ հարցեր, որոնց ամենակարեւորներն էին:

- 1.— Եկեղեցւոյ գրաւման խնդիր
- 2.— Սօֆիայի հայոց վիճակագրութեան պատրաստութիւն
- 3.— Աղբասաց խնամակալութեան վերակազմութիւն
- 4.— Դսնկն. Նախադատ տեսանի
- 5.— Գերեզմանատան խնդիր
- 6.— Դպրաց Դասու վերակազմութիւն
- 7.— Ազգ. Արամեան վարժարանի նիւթական օգնութիւն
- 8.— Երուսաղէմի Ամեն. Ս. Պատարքի հօր Յոբելանական պատրաստութիւն:

Външният оглѣдъ на църквата
Արսալին տեսարան Ա. Աստուածածին եկեղեցւոյ

Олтарьтъ на новий храмъ „Сурпъ Аствадзадзинъ“
(Св. Богородица)

Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ Ս. Սեդակը

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԳՐԱԽՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ինչպէս որ տեղեկագրի յառաջաբանին մէջ կը տեսնուի, եկեղեցւոյ գետնի սեպականութեան խնդիրը յանձնուցաւ Թաղ. Խորհրդոյս:

Թաղ. Խորհուրդս տեսած ըլլալով որ Երկրագործական եւ Պետական կալուածներու նախարարութեան 8 Յուլիս 1927 թուակիր ուղղեալ պաշտօնագրով մը կը հրամայէր երեք օրուայ մէջ լանձնել եկեղեցին իւր ունեցած շրջակայ կալուածներով միասին:

Տեսած ըլլալով որ՝ կառավարական փաստաբանը իւր 29 Հոկտ. 1927 պաշտօնագրով կը ծանուցանէր թէ՝ եկեղեցին ծախուած ըլլալով մինչեւ ցարդ վարձքերը չէ վճարուած, յետեալ վարձքերը կը պահանջէր, աւելցնելով միանգամայն թէ՝ բանակցութեան մտենք „Տրժալնի Իմ օթ“ի տնօրէնութեան հետ:

Նմանապէս տեսած ըլլալով 1927 Դեկտ. 9 թուակիր եւ 9750 համար պաշտօնագրով «Խարլէնիթէլէն լիսթ» մը, 1928 Յունուար 27 եւ 62,432 համարաւ, որով կը պահանջուէր ամիջապէս եկեղեցին պարպել, եւ միեւնոյն ատեն «Մինիսթր ֆինանսի» իրաւագէտը, Բ. Խրիսթօֆ 26 Յունուար 1928 եւ 335 համար պաշտօնագրով կաւելցնէր թէ՝ կրնայ եկեղեցին մնալ հիթ Թաղ. Խորհուրդը ուզէ մասնաւոր պայմանագրութեամբ վարձք վճարել:

Նաեւ ներկայ Թաղ. Խորհուրդս եւ մեր վարձակալները ստացած ըլլալով առանձին առանձին կոչնագրեր, որպէսզի մինչեւ 1928 Ապրիլ 20 յանձնեն եկեղեցին եւ շէնքերը:

Եւ Թաղ. Խորհուրդս նկատելով որ՝ ամբողջ ազգը շահագրգռող այսպիսի կարեւոր հարցի մը պատասխանատուութիւնը իւր վրայ առնել շատ ծանր է, 1928 Ապրիլ 17ին խորհրդակցական ժողովի հրաւիրեց, ուր Խորհրդոյս կողմանէ պատրաստուած մանրամասն տեղեկագիրը կարգացուցեալ եւ յետ խորհրդակցութեան կազմուցեալ մասնախումբ մը հետապնդելու համար եկեղեցւոյ խնդիրը. մասնախումբի անդամ ընտրուեցան Տեարք Գրիգոր Զարարեան, Էմմ. Ճերահօֆ, Թազուր Սեդրակեան, Խաչիկ Երամօֆ, եւ Մանուկ Գարակէօզեան:

Յանձնախումբը անմիջապէս նախարարութեան մօտ դիմում ընելով՝ յաջողեցաւ յետաձգել տալ եկեղեցւոյ գրաւումը անորոշ ժամանակի համար:

Թաղ. Խորհուրդս 1928 Հոկտ. 11ին մասնաւոր աղերսագրով մը դիմում ըրաւ Նախարարաց Խորհուրդին խնդրելով որ՝ ի նպաստ ազգին կարգադրութիւն մը ըլլայ. այս միջոցին Գեր. Սթէֆան Մետրապօլիտ,

մասնաւոր տեսութեան մը համար հրաւիրած ըլլալով Թաղ. խորհուրդս, 1928 Հոկտ. 20ի շաբաթ երեկոյին, ժամը 6ին պատուիրակութիւն մը բաղկացեալ Արժ. Տ. Խորէն Ա. Քհնյ. ձամեանէ, Տեարք Երուանդ Յակոբեանէ եւ Սարգիս Սամուէլեանէ ներկայացան Նորին Գերապատուութեան:

Նորին Գերապատուութիւնը պատուիրակութիւնը սիրալիր ընդունելէ յետոյ պարզեց իր հրաւերին նպատակը — այն է եկեղեցւոյ սեփականութեան հարցը, Գերապատու Միտրապօլիտը նախ՝ խօսեցաւ հայ եւ պուլկար ժողովուրդներու եղբայրական յարաբերութեանց մասին, անցեալին եւ ներկային մասնաւորաբար հայերուս ի նպաստ կատարած աշխատանքները թուեց եւ անմիջապէս յետոյ շեշտեց թէ՝ փոխադարձ հասկացողութեամբ պէտք է կարգադրուի եկեղեցւոյ պարպումի խնդիրը: Նորին Գերապատուութիւնը մտնելով այդ տեղ իւր դերին մէջ աւելցուց թէ՝ Պուլկար եկեղեցին՝ այդ եկեղեցիին շուրջ պիտի կեդրոնացնէ կրօնական գլխաւոր հիմնարկութիւններ, իսկ Ձեր եկեղեցին սեպի մը պէս մտած է մեր կալուածին մէջ:

Որպէս պապայ հայ եկեղեցւոյ կառուցման վայր որոշ տեղ մը չէր կրնար ցոյց տալ Գեր. Մետրապօլիտը:

Պատուիրակութիւնը պատասխանելով Սրբազանին, եւ շնորհակալութիւն ու երախտագիտութիւն յայտնելէ վերջ Պուլկար ժողովուրդին, կառավարութեան եւ իրեն անցեալին ու ներկային մէջ ցոյց տուած հայանպաստ ջանքերուն համար, վճռապէս հերքեց Նորին Գերապատուութեան կողմէ արտայայտուած այն կասկածը թէ՝ իբր թէ հայ շրջանակները տրամադրութիւն ունեցած են օտար միջամտութիւն հրաւիրել եկեղեցւոյ խնդրոյ կարգադրւում ընթացքին:

Տեսակցութիւնը տեսեց գրեթէ մէկ ժամ եւ պատուիրակութիւնը հրաժեշտ առնելով մեկնեցաւ:

Հակառակ եղած դիմումներուն Նախարարաց խորհուրդը որոշած էր եկեղեցին գրաւել, ուստի Թաղ. խորհուրդս 1928 Դեկտ. 3ին հրաւիրեց մասնախումբի անդամները եւ թեմ. խորհուրդը: Սոյն նիստին ներկայ էին նաեւ փաստաբաններ Գօլարով եւ Իքօնօմով, որոնք յայտարարեցին թէ Նախարարական խորհրդոյ որոշումը կարողացած ըլլալուն նոր դիմումներ ընելու պէտքը անհրաժեշտ կը դատեն, խառն ժողովը յետ խորհրդակցութեան նոր դիմում մը ընելու որոշում տուաւ:

Սոյն որոշման համաձայն Թաղ. խորհուրդս պուլկար Սինօդի փոխ նախագահ Վրացայի Գեր. Մետրապօլիտ Քիւմէնթի ունկնդրութիւն մը խնդրեց, Նորին Գերապատուութիւնը սիրով ընդունեց եւ պատուիրակութիւն մը բաղկացեալ Գեր. Տ. Ստեփաննոս Ս. Արքեպիսկոպոսէ, Տ. Տ. Խորէն եւ Մեսրոպ Աւագ քահանաներէ եւ Տ. Եղիշէ քահանայէ, Թաղ. խորհրդոյ ատենապետ Պ. Երուանդ Յակոբեանէ եւ Յանձնախումբի անդամ պ. Թագւոր Սեդրակեանէ 1928 Դեկտ. 4ին Ս. Սինոդի շէնքին մէջ ներկայացան Նորին Գերապատուութեան, որոնց կընկերանար նաեւ փաստաբան Քօլարով:

Փաստաբան Քօլարօֆ, ներկայացնելէ յետոյ պատուիրակութեան

անդամները Քիւմէնթ Արք. եպիսկոպոսին, բացատրեց անոնց այցելութեան նպատակը, Յետոյ խօսք առաւ մասնախումբի անդամ պ. Թագւոր Սեդրակեան նախ խնդրեց որ եկեղեցին մնայ հայոց սեփականութիւն: Ան ընդարձակօրէն պարզելով խնդրոյն էութիւնը, ըսաւ որ պատմական ու հոգեկան նշանակութիւն ունի այդ խարխլած եկեղեցին եւ թէ ան խորհրդանշէն է պուլկար եւ հայ երկու քոյր ժողովուրդներու միջեւ գոյութիւն ունեցող զօրաւոր կապին: Պ. Սեդրակեան խնդրեց որ պահուի այդ յիշատակարանը ապագային համար ալ, որմէ վերջ փաստերով եւ օրինակներով ի վեր հանեց այն սերտ միութիւնը որ կայ երկու ժողովուրդներու միջեւ:

Պր. Սեդրակեանին յայտարարութիւնները ազդեցութիւն գործեցին ունկնդիր եպիսկոպոսին վրայ, որ ի պատասխանի խօսք առնելով, յայտնեց իր ունեցած սէրն ու համակրութիւնը հանդէպ հայ ազգին եւ եկեղեցիին ու խոստացաւ իր միջամտութիւնը ընել այս ցաւոտ հարցին բարեւոյ լուծման համար:

Գեր. Մետրապօլիտ Քիւմէնթ խոստացաւ ընել կարելին, ապահովելու հայոց սեփականատիրութիւնը այդ հողին վրայ, իսկ հակառակ պարագային, երբ անկարելի կըլլան իր բոլոր ջանքերը, պիտի աշխատի որ Սօֆիայի մէջ վայելուչ վայր մը յատկացուի եկեղեցի շինուելու եւ անհրաժեշտ յարգանքով եկեղեցիին գոյքերը հոն փոխադրելու:

Այս պարագային, հին շէնքին խորանի մասը պիտի ամփոփուի մատնաւոր շէնքի մը մէջ, ու պիտի ծառայէ իբր ուխտատեղի ամէն հայու:

Ըստ որոշման խառն ժողովոյ (3 Դեկտ. 1928) պատուիրակութիւնը կրկին ներկայացաւ Սինոդի շէնքին մէջ Գեր. Մետրապօլիտ Սթէֆանի որ ինչպէս յայտնի է, այս խնդրին մէջ ամէնէն աւելի շահագրգռուող անձն է, Մետրապօլիտը հայոց պատուիրակութիւնը ընդունեց պաշտօնական դահլիճին մէջ:

Պատուիրակութեան ընկերացող փաստաբան պ. Քօլարովի հակիրճ մէկ քանի խօսքերէն յետոյ, Մետրապօլիտ Սթէֆան, կէս ժամէ աւելի տեւող բացատրութեամբ մը, պատմականը ըրաւ խնդրոյ առարկայ գետտեւող անձնական ու յարակից գործողութեանց, աւելցնելով որ ներկայ յոյսով իմանալով ոչ թէ իր կողմէ ստեղծուած է, այլ ան փոխանցուած գտած է իր նախորդներէն:

Մետրապօլիտը անյարմար գտաւ հայոց այդ տեղ մնալը եւ թելադրեց որ համակերպին տրուած որոշման եւ, աւելցուց ըսելով թէ՝ շատ աւելի լաւ պիտի ըլլայ, երբ դուք՝ հայերդ ունենաք ձեր անկախ ու բոլորովին անձեռնմխելի գետինը, ու չինէք ձեր բոյնը, քան թէ մըլառուած այդ նեղ տեղը, անյարմար պայմաններու մէջ:

Որոշապէս կը տեսնուէր որ Մետրապօլիտին խօսքերը որքան քաղաքավար նոյնքան վճռական էին, պատուիրակութիւնը չէր կրնար աւելի պնդել իր տեսակէտին վրայ, համոզուելով որ անդառնալի էր մեր հեռացման մասին տրուած նախարարական որոշումը:

Պ. Թագևոր Սեդրակեան փաստացիօրէն, ինչպէս անցեալին. նոյն-
պէս ներկայիս երկու ազգերու անկեղծութիւնն ու բարեկամութիւնն ա-
պացուցուց: Յայտնեց որ հայոց երկրորդ հայրենիքն է Պուլկարիան եւ
ի նշան այդ յիշատակելի ու անմոռանալի եղբայրութեան, յարմար գը-
տաւ որ եկեղեցին մնայ իր նախկին տեղւոյն վրայ, պուլկար քոյր եկե-
ղեցիներու ու կրօնական հաստատութեանց կողքին:

Որուն ի պատասխան Գեր. Մետրապօլիտ Սթէֆանն ըսաւ թէ՝ ար-
տաքին գործոց նախարար պ. Պուրովի վերադարձէն յետոյ, հարցը կրկին
նկատի առնուելով, թաղապետական կամ կառավարական յարմար գետին
մը պիտի յատկացուի Հայոց անհրաժեշտ նիւթական օժանդակութեամբ,
որմէ յետոյ միայն հին եկեղեցին պիտի փոխադրուի, որուն տեղը միշտ
կանթեղ մը վառ պիտի մնայ, իբր հայ եկեղեցւոյ մէկ յիշատակը:

Պատուիրակութիւնը կրկին խնդրեց, որ Գեր. Մետրապօլիտը չզլա-
նայ իր աջակցութիւնը արդէն յայտնաբերէ իրականացման, եւ նորին Գերա-
պատուութիւնը հանդիսաւորապէս խոստացաւ կարելին ընել ի նպաստ
սիրելի Հայ Ազգին: Տեսակցութիւնը տեւեց մէկուկէս ժամ, որմէ յետոյ
պատուիրակութիւնը մեկնեցաւ:

Սոյն խոստումներէ յետոյ նախարարութիւնը եկեղեցւոյ մը կա-
ռուցման համար կեդրոնէ շատ հեռու եւ անյարմար հող մը ցոյց տուած
էր: Առ այդ նախապէս առնուած ժամադրութեան սը համաձայն, եկե-
ղեցւոյ հարցով զբաղող յանձնախումբի կողմէ պատուիրակութիւն մը
կազմուած պ. պ. Մ. Գարակօզեանէ, Թ. Սեդրակեանէ, Գ. Զաքարեանէ,
եւ Ա. Գրիգորեանէ ներկայացաւ արտաքին գործոց նախարար պ. Պուրովի:

Պատուիրակութեան կողմէ պ. Թ. Սեդրակեան յայտնեց նախարար
պ. Պուրովին, Սօֆիայի հայ համայնքին բաղձանքը ետ վերցնել գրա-
ւումի որոշումը. եկեղեցին ձգել իր տեղը:

Պ. Պուրով պատասխանեց թէ խնդրին այդ ձեւով պէտք չէ մօտե-
նալ որովհետեւ վերջացած հարց է, պէտք է գործնական կարգադրու-
թիւն մը ընել: Ասկէ առաջ նախարարաց խորհուրդին մէջ երբայն հար-
ցը կը քննուէր, որոշուեցաւ գոհացում տալ հայ համայնքին եւ քաղա-
քապետութեան յանձնարարուեցաւ որ յարմար գետին մը յատկացնէ այդ
նպատակով:

Պատուիրակութիւնը յայտնեց որ քաղաքապետութիւնը անյարմար
տեղ մը ցոյց տուած է, որովհետեւ ուրիշ ազատ հող չունի:

Պ. Պուրով յայտարարեց որ նախարարապետին հետ խորհրդակցելու
է այս մասին եւ կառավարութեան պատկանած յարմար գետին մը յատ-
կացնելու է հայ եկեղեցւոյ համար:

Այս յայտարարութեամբ ընդունելութիւնը վերջացաւ:

Մինչ թաղ. խորհուրդս ամէն միջոց ի գործ կը դնէր եկեղեցին
ձեռքէ չհանելու համար, 30 մարտ 1929 թուակիր խումբ մը պուլկարա-
հայեր ստորագրութեամբ կոչ մը ազդած Սօֆիայի հայ ժողովուրդին,
ուր ի մէջ այլոց կամբաստանէ թաղ. խորհուրդը թէ լուռ ու մունչ է
եւ, թէ ոեւէ ժողովի չէ հրաւիրած, պէտք եղած միջոցները ձեռք առ-

նելու համար. սոյն կոչին պատասխանը տրուած է 2 ապրիլ 1929 «Ա-
րաք»ի 75 թիւին մէջ, ուր բացարձակապէս յայտարարուեցաւ թէ՝ ինչ-
պէս կերելի մեր տեղեկագրէն, թաղ. խորհուրդը ոչ բերանացի եւ ոչ գը-
րաւոր յանձնարարութեան մը մէջ չէ մտած:

Սոյն դիմումներէն յետոյ վերստին հրաւէր կարգաց խառն-նիստի
մը ուր ներկայ էին Յանձնախումբի անդամները. Թեմական խորհուրդը
ինչպէս նաեւ թաղական խորհուրդս, ուր հրաւիրուած էր նաեւ փաստա-
բան Տիար Օննիկ Ասլանեան որ իբր րրաւագէտ խնդրոյն էութեան մէջ
մտաւ եւ դիմումներու մասին հարկ եղած բացատրութիւնները տալէ
յետոյ, ժողովը նպատակաւորմար նկատեց թէ՝ պուլկար համայնքին մեզ
հանդէպ ունեցած սէրը եւ համակրութիւնը ի նկատի ունենալով, բա-
րեկամական ճամբով եւ ներքին ազդեցութիւններու ուժով ջանալ հաս-
կացողութեան մը գալ եւ, աշխատիլ եկեղեցին գրաւումէ ազատելու,
անկարելիութեան պարագային գոնէ կեդրոն տեղ մը եւ ազգին վայել
եկեղեցւոյ շէնք մը ապահովել, սոյն աշխատութիւնները վարելու հա-
մար Տիար Օննիկ Ասլանեան ալ Յանձնախումբի անդամներուն վրայ
աւելցաւ:

Խառն ժողովը սոյն բացատրութիւնները լսելէ յետոյ պէտք տե-
սաւ որ յարաբերական Յանձնախումբը իր դիմումներուն պարագաները
եւ արդիւնքը մանրամասնօրէն պատմէ եւ, առ այս Տիար Թ. Սեդրակ-
եանէ խնդրուեցաւ որ ի դիմաց Յանձնախումբի ձեռք բերած արդիւնք-
ներու հետ իրենց կրած անձնական տպաւորութիւնները յայտարարէ:
(Տես արձանագրութեան տետր երես 161):

Տիար Թ. Սեդրակեան մանրամասն բացատրութիւններ տալէ յե-
տոյ թեր ու դէմ վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան եւ մեծամասնու-
թեամբ որոշուեցաւ վստահութիւն յայտնել Յանձնախումբի Պատ. ան-
դամներուն, եւ միեւնոյն ատեն խնդրուեցաւ որ շարունակեն իրենց ուղ-
ղութիւնը եւ տեղեակ պահեն թաղ. խորհուրդը իրենց ձեռք բերած ար-
դիւնքին, որպէսզի խորհուրդս ալ իւր կարգին վճռական պարագաներու
տեղեակ պահէ ընդհ. ժողովը:

Պետական գոյքերու բաժանմունքի վարիչ պ. Կօճէֆ մարտ 12,
1930 թուակիր նամակաւ մը հրաւիրած էր թաղ. խորհուրդս: Յանձնա-
խումբի անդամներէն Տեարք Գ. Զաքարեան, Թ. Սեդրակեան եւ Մ. Գա-
խումբի անդամներէն Տեարք Գ. Զաքարեան, Թ. Սեդրակեան եւ Մ. Գա-
րակօզեան ներկայացան պ. Կօճէֆին որ յայտարարեց թէ՝ եկեղեցին
պէտք է ժամ առաջ յանձնուի, Յանձնախումբը պատասխանեց խէ՝ մին-
չեւ որ յարմար տեղ մը ցոյց չտրուի. կը ցաւի ըսելու թէ՝ չկնար յան-
նել եկեղեցին:

Յանձնախումբը իր դիմումները շարունակելով վերստին դիմեց
Գեր. Մետրապօլիտ Սթէֆանի, որ նախապէս իր արտայայտած միտքե-
րը կրկնեց:

Երկրորդ օրը մասնաւոր ժամադրութեամբ Յանձնախումբը ներկա-
յացաւ վարչապետ Պ. Ա. Լէսփիշէֆի. յանձնախումբին կրնկերանային
նաեւ Տեարք՝ Յովհաննէս Մ. Յովհաննէսեան եւ Գառնիկ Վեցիկեան:

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ՆԱԽ. ԱՏԵԱՆ

Թաղ. խորհուրդս ըստ թեմական կանոնադրի ընտրած է երեք հոգի է բաղկացեալ Դատասկն. Նախ. Ատեան մը — երկու աշխարհական պ.պ. Յակոբ Համամեան և Թաղուր Յակոբեան և Արթ. Տ. Խորէն Ա. քնյ. Ճամճեան նախագահ — ամուսնական դատ ունեցողները կը դիմեն նախ՝ նախադատ Ատեանի, ուր երկու կողմի առարկութիւնները և վկայից յայտարարութիւնները լսելէ յետոյ, մանրազննին քննութիւն կը կատարէ և իւր վճիռը կուտայ, և դատավարութեան տեղեկագիրը ու ամբողջ թղթածրարը կը յղէ Առաջնորդարան:

Դատաստնկ. Նախ. Ատեանի անդամներէն Տիար Յակոբ Համամեան քաղաքէս վերջնականապէս մեկնած ըլլալով անոր տեղ անդամ ընտրուեցաւ Պոլսեցի փաստաբան Տիար Սեպուհ Նաւասարդեան:

ԳԵՐԵՉՄԱՆԱՏԱՆ ԽՆԴԻՐ

Ի վաղուց անտի քաղաքիս հայոց համար մասնաւոր գերեզմանատուն մը գոյութիւն չէր ունեցած, և հայ ննջեցեալները Պուլկարաց հետ խառն կը թաղուէին, ինչ որ կարգ մը անպատեհութեանց և դժուարութեանց տեղի տուած էր: Թաղ. խորհուրդս սոյն խնդիրը նկատի առնելով մասնաւոր գերեզմանատան վայր մը խնդրեց թաղապետութեանէն, որ նկատի առնելով խորհրդոյս խիստ բանաւոր խնդրանքը, ընդհանուր գերեզմանատան մէջ հայոց համար մասնաւոր հող մը տրամադրեց, ուր պիտի թաղուին յետ այսու մեր ննջեցեալները:

Թաղ. խորհուրդս գերեզմանի բարեզարդութեան և բաժանումներու համար երկու քահանայ հայրերէ և երեք աշխարհական է բաղկացեալ յանձնախումբ մը կազմեց:

ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ԴՊՐԱՅ ԴԱՍՈՒ

Դպրաց Դասը որ կազմալուծուած էր, 1930 Յունուար 7ի մեռելոցի օրը խորհրդոյս կողմէ հրաւեր եղած էր եկեղեցւոյ աւարտումէ յետոյ, որպէս զի ներկայ գտնուին իրենց ըլլալիք պատուաւորութեան:

Դպիրները եղած հրաւերին պատասխանելով, խորհրդոյս Ա-

տեմապետ Տիար Երուանդ Յակոբեան շնորհակալութիւն յայտնեց, որ նախաձեռնած կազմալուծուած ըլլալուն ամէն կիրակի եւ օրեր ներկայ կը գտնուին եկեղեցի եւ կը մասնակցին երգեցողութեանց, միեւնոյն ատեն փափաք յայտնեց որ կրկին վերակազմուի ի փառս եւ ի պայծառութիւն Ս. եկեղեցւոյ:

Ներկայ դպիրները ընդ առաջ երթալով եղած առաջարկին, վերակազմեցին Դպրաց դասը, եւ նամակով մը Տնօրէն խորհրդոյ ընտրութիւնը տեղեկագրեց, զոր Թաղ. խորհուրդս շնորհակալութեամբ վաւերացուց:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՆԻԹԱԿԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թաղ. խորհուրդս պարտաւոր ըլլալով ազգային մանկեկոյն դաստիարակութեան եւ կրթութեան հոգատար գտնուիլ, ինչպէս կերեւայ հաշուեցոյցէն երկու տարւոյ շրջանին մէջ իւր անձուկ պիւտեհէն 80,560 լեվայի գումար մը յատկացուցած է Հոգաբարձութեան:

ՄՇԱԿՈՅԹԱՅԻՆ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թաղական խորհուրդս նկատի ունենալով որ քաղաքիս մէջ կան կարգ մը հայրենակցական եւ մշակութային միութիւններ եւ բնակչութիւններ, իբր վերին մարմին մասնաւոր շրջաբերականով մը (քիւ 648) խնդրեց որպէսզի բոլոր Միութիւնները իրենց կանոնագիրը եւ հաշիւները մասնաւոր տեղեկագրով մը ներկայացնեն խորհրդոյ:

Թաղ. խորհրդոյս նպատակն էր մօտէն տեղեկ ըլլալ անոնց գործունեութեան, որպէսզի երբ ու եւ մարմին լուծուի, իւր կանոնագրին եւ նպատակին յարմար ըլլալ անոր լուծումը:

Մի քանի միութիւններ ղրկեցին իրենց կանոնագիրը եւ հաշուեկիտը, իսկ մնացեալները չուզեցին պատասխանել, առարկելով թէ իրենց կանոնագիրը կառավարութեան կողմէ վաւերացուած ըլլալով, Թաղ. խորհրդոյ հաշիւ չեն կրնար ներկայացնել, իրենց տուած հանդէսներու եւ ներկայացումներու համար:

Թաղ. խորհուրդս բաւականացաւ որպէսզի գէթ իրենց հաշիւները առ ի գիտութիւն ներկայացնեն խորհրդոյս եւ հաշիւը կախեն եկեղեցւոյ բակը:

Բայց մինչեւ ցարդ ոեւէ միութիւն ջնջին բացառութեամբ, ոեւէ հաշիւ չէ ներկայացուցած:

Կ Տ Ա Կ Ն Ե Ր

Ս. Եկեղեցւոյ բարերար Տիար Մատթէոս Յակոբեան ծնած է Քեմախի Գոմեր գիւղը 1852 թուականին, իւր երիտասարդութեան ժամանակ թողլով իւր հայրենիքը, եկած հաստատուած է

է Սօֆիա, ուր իւր ձեռնարկեցութեամբ քիչ ժամանակուայ մէջ հրապարակի վրայ ճանչցուած է իբր պատուաւոր և աշխատասէր մէկը, և իբր պարտաճանաչ և եկեղեցասէր աղագային հինէն ի վեր մասնակցած է թաղ. խորհրդոց անդամակցութեան, և ամէն ատեն նիւթապէս և բարոյապէս սատարած է եկեղեցւոյ և վարժարանի. վերջին տեսններս կրկին 1926 Ապրիլ 6ի թաղ. խորհրդոց անդամ ընտրուած է, և վախճանած է 1926 Դեկտ. 4ին, որուն յուղարկուութիւնը խիստ փառաւոր եղած է:

Հանգուցեալը վեհ սրտի և աղնիւ զղացման տէր մէկը ինքնաբերաբար Մարիա Լուիզայի վրայ իր սեփական 37 թիւ խանութը կտակած է Ս. եկեղեցւոյ, որուն տարեկան հասոյթը ներկայ թաղ. խորհրդոյ ջանքերով 78,000 լէվայէն բարձրացած է 120,000 լէվայի, նոյնպէս Ս. եկեղեցւոյ նուիրած է գեղեցկատիպ ճաշու գիրք մը որ կարժէ 3000 լէվա:

Ըստ հանգուցելոյն փախաքին ամէն լտարի նոր կիրակիի օրը մատուցեամբ մասնաւոր Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցելոյն և համայն իւր պարագայից:

Հանգուցեալ Տիար Մատթէոս Յակոբեանի յիշատակը յաւետ անմոռանալի է, երանի թէ օրինակ ըլլար և մեր մեծահարուստները այսպիսի կտակներով օժտէին Ս. եկեղեցին և վարժարանը կալուածներով, որուն պէտքը այնքան զգալի է և կարեւոր:

Այրի Տիկին Նելլրիկ Քէթէնճեան, Բալլըվայի իր ունեցած տունները և ընդարձակ գետինը կտակած է Ս. եկեղեցւոյ 1926 Փետր. 28ին, պայմանաւ որ մինչև ցմահ ամէն ամիս թաղ. խորհուրդը պիտի վճարէ իրեն 2000 լէվա, և իր մահէն յետոյ տունները իր շուրջի հողերով պիտի մնան եկեղեցւոյ սեփականութիւնը:

Մինչև ցարդ թաղ. խորհուրդս վճարած է 135,000 լէվա մինչ այս օրուայ արժէքը հազիւ կը ներկայացնէ 200,000 լէվա. ամէն ամիս կանոնաւոր վճարելու պարտաւոր է, մինչև իր մահը, որովհետեւ ըստ պայմանագրութեան եթէ թաղ. խորհուրդը չվճարէ որոշեալ ամսականը, Տիկին Ն. Քէթէնճեան իրաւունք ունի սոյն պայմանագրութիւնը չեղեալ նկատել, և մինչև ցարդ իրեն հատուցուած գումարները իրեն վերապահել: Սոյն կտակը եղած է ի նպաստ Տիկնոջ քան թէ Ազգին:

Նոյն ատենուան թաղ. խորհուրդը կը բաղկանար եռանդամ մարմնէ, որուն անդամներն էին ՊՊ. Գրիգոր Ասլանեան, Մեսրոպ Մուրաթօֆ, Արտաշէս Մելիքսէթեան իրենց օժանդակ ունենալով Պ. Յարութիւն Փափազեան: Սոյն գործին համար 28140 լէվա փաստաբանի և ուրիշ ծախքեր եղած են:

ՔԱՅԱՆԱՅԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Ս. եկեղեցւոյ քահանայ Արժ. Տ. Մեսրոպ Ա. քհնյ Անտոնեան հրաժարականը տուած էր, առարկելով թէ Ռումանիոյ Գեր. Առաջնորդ հօր կողմէ կոչուած է պաշտօնաւարելու համար Ռուման քաղաքին մէջ:

Թաղ. խորհրդոյ Ատենապետ Տիար Երուանդ Յակոբեան Տ. Մեսրոպ հայրը հրաւիրելով առաջարկեց որ իր պաշտօնը շարունակէ և սակայն Տ. Հայրը անդդուելի մնաց իր հրաժարականին վրայ:

Ժողովուրդը նոյն ատեն հանրազրութեամբ մը գիմուս ընելով թաղ. խորհրդոյ, տիրացու Գրիգոր Իւթիւճեանը քահանայ ձեռնադրելու փախաք կը յայտնէր: Խորհուրդս յետ խորհրդակցութեան նկատելով որ Տ. Մեսրոպ Հայրը որոշած է վերջնականապէս մեկնիլ քաղաքէս, և եկեղեցին մէկ քահանայով

ձգել անյարմար է, որոշեց խնդրել Առաջնորդ Գեր. Տ. Ստեփաննոս սրբազանէ որ տիրացու Գրիգոր Իւթիւճեանը Սօֆիայի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ վրայ քահանայ ձեռնադրէ, ինչ որ կատարուեցաւ և կոչուեցաւ Տ. Նղիշէ Քահանայ:

Տ. Նղիշէ հոր իբր մնայուն քահանայ Ս. եկեղեցւոյ, ամսական 2000 լէվա յատկացուեցաւ, սակայն երեք ամիս պաշտօնավարելէ յետոյ Ս. Ծննդեան տօնական օրերու համար հրաւիրուեցաւ Վիէննա, և հոն հասնելէ յետոյ հրաժարականը տուաւ և այժմ Վիէննա իբր հոգևոր հովիւ կը պաշտօնավարէ. ինչպէս կերեւի կանխաւ որոշուած խնդիր մէջ, իրեն և Վիէննայի թաւ. խորհրդոյ միջև:

Տ. Նղիշէի հրաժարմամբ, Տ. Մեսրոպ հայր վերահաստատուեցաւ իր նախկին պաշտօնին մէջ, հրաժարելով թեմական խորհրդոյ քարտուղարի պաշտօնէն:

ՅՈՒՐԱԿԱՆՆԵՐ

Թաղ. խորհուրդս նկատելով որ տեղւոյ Մեսրոպեան ծննդավայրի Տէր և Տնօրէն Պ. Գեորգ Մեսրոպի Յորեկանը պիտի տօնուի, նուէրով մը մասնակցեցաւ ի վարձ իւր երկար տարիներէ ի վեր ունեցած կրթական և դաստիարակութեան աղբյուր գործին համար:

Պուլկարական Յար Սիմէոնի հաղարամեակի տարեդարձի հանդիսութեանց առթիւ գոհաբանական մաղթանք կատարուեցաւ Ս. եկեղեցւոյ մէջ, հրաւիրուեցան պաշտօնական մարմիններ, Գեր. Տ. Սթէֆան մետրապօլիտ իր կողմէ քահանայ մը զրկած էր իբր ներկայացուցիչ. այս առթիւ եկեղեցւոյ մէջ բանասխոսեցին պպ. Յովհ. Տէվէճեան հայերէն և Յալ. Պօղոսեան պուլկարեան լեզուաւ: Պատուիրակութիւն մը եւս ներկայ գտնուեցաւ Ալ. Նէվսքիի եկեղեցւոյ մէջ եղած գոհաբանական մաղթանք և իւր ջերմաբն շնորհաւորութիւնները յայտնեց պաշտօնական անձնաւորութեանց 927—1923 և 1878—1928 Յորեկաններու առթիւ:

Երուսաղիմայ արժանընտիր պատրիարք Տ.Տ. Նղիշէ սրբազան Արք. եպիսկոպոս Դուրեանի Յորեկեանական հանդէսը. փառաւոր հանդիսութեամբ տեղի ունեցաւ 1929 Հոկտ. 27ին, Ս. եկեղեցւոյ մէջ գոհաբանական մաղթանք կատարուեցաւ և յետմիջօրէի Տօքթ. Լոնկի սրահին մէջ պատրաստուած մասնաւոր յայտագրի համաձայն արտասանութիւններ, բանասխոսութիւններ տեղի ունեցան ի ներկայութեան ժողովրդական հոծ բազմութեան:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԷՆ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒ ՆՊԱՍՏ

1928 Ապրիլ 14 և 18ին հարաւային Պուլկարիա պատահած երկրաշարժէն աղէտեալներուն օգնելու համար, Սօֆիայի Թաղապետութիւնը հրաւիրած էր Թաղ. խորհուրդս, իր կողմանէ զրկելու պատուիրակ մը ժողովին ներկայ գտնուելու համար: Թաղ. խորհրդոյ կողմանէ Տիար Ար. Զաքարեան ներկայ գտնուելով, որոշուած էր որպէսզի իւրաքանչիւր գաղութ իր մէջ հանգանակութիւն կատարէ և արդիւնքը յանձնէ Կարմիր խաչին:

Արդ Թաղ. խորհուրդս, Տիար Մանուկ Գարակէօզեանի խանութը ժողով գումարելով, կազմուեցաւ Յանձնախումբ մը հետեւեալներէ Տիարք Երուանդ Ղուկասեան, Մ. Տէր Սարգիսեան, Վ. Մալխասեան, Յարութիւն Փափաղեան, Պ. Թօփաքպաշեան, Կ. Սոչկեան և Մ. Աստարճեան, որոնք մի քանի օրուան մէջ հաւաքելով 54500 լէվայի գումար մը յանձնուեցաւ պատկանեալ իշխանութեան, ըստ ընկալագրի թիւ 4730ի:

Թէեւ ժամանակին, մասնաւոր նամակաւ յիշեալ յանձնախումբի անդամաց մասնաւոր շնորհակալութեան գրեր զրկուած են, բայց Թաղ. խորհուրդս, պարտք կը համարէ հրապարակաւ եւս յայտնել իր խորին շնորհակալութիւնը յանձնախումբի պատուարժան անդամաց և մասնակցող նուիրառուներուն:

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թաղ. խորհուրդս նկատելով որ մինչև ցարդ եկեղեցւոյ չէնքը եկեղեցական գոյքերը ու կալուածները ազանովազրուածեան չեն դրուած, և ոոյն անհոգութեան հետեւանքով որ մը ծանր պատասխանառութեան կրնայ ենթարկուիլ, անմիջապէս ապահովագրեց

Եկեղեցին 300000 լէվայի (Եւրոպա ապահ. ընկեր.)

Եկեղեցւոյ կից տունը 100000 լէվայի »

Եկեղեցւոյ գոյքերը 300000 լէվայի »

Մարիա Լուիզայի խանութը 300000 լէվայի (Զվէշտա ապահ.)

Բալլովայի տունը 120000 լէվայի »

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՊԱՇՏՈՆԵՈՒԹԻՒՆ

Արժ. Տ. Խորեն Աւագ. Բննյ. ձամեան Աւագերեց Ս. եկեղեցւոյ

Արժ. Տ. Մեսրոպ » » Անսոնեան

Արժ. Տ. Եղիշէ Բննյ. Իւրիւնեան (հրաժարեալ)

Պ. Մախուս Թիւեանեան Դպրապետ

Պ. Սեփան Բիւրեանեան Բարսուղար

Մհս. Սարգիս Թեոփիլեան, Լուսարար

Ահարոն Սեփանեան Ժամակոչ

ԲԱՆԿԱԼԻ ՊԱՇՏՈՆԵՈՒԹԻՒՆ

Պ. Տիրան Պարսիգլանեան

Պ. Յակոբ Կարապետեան

Պ. Յարութիւն Մ. Փափագեան

ԱՂԲԱՏԱԽԵԱՄ ՄԱՐՄԻՆ

Տիկին Աղանի Ե. Յակոբեան Ասեմապետնի

Պ. Տիրան Պարսիգլանեան Խորհրդակա

Պ. Յակոբ Կարապետեան Ասեմապետ

Պ. Կարապետ Գալիքեան (հրաժարեալ)

ԴՊՐԱՅ ԴԱՍՈՒ ՎԱՐՁ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Թորոս Փափագեան Ասեմապետ

Պ. Հայկազոս Աղասեան Ասեմապետ

Պ. Հայրապետ Գուլումեան Գանձապետ

Պ. Խաչիկ Յակոբեան Խորհրդապետ

Պ. Նիկողոս Գանարեան Գոյխապետ

ԱՆԴԱՄԲ ԴՊՐԱՅ ԴԱՍՈՒ

Պ. Ալիբեկ Գոհարեան, Առաքել Մեամբեկեան, Գաննիկ Վեցիկեան, Գեորգ Տ. Մեսրոպեան, Գրիգոր Գարապետեան, Գրիգոր Կիւրեղեան, Գրիգոր Սիւսեան, Գաննիկ Ռազիւրաբեան, Երուանդ Տ. Մեսրոպեան, Թորոս Փափագեան, Իսկենքեր Տ. Համազասպեան, Խաչիկ Յակոբեան, Հայկազոս Աղասեան, Հայրապետ Գուլումեան, Նիկողոս Գանարեան, Պետրոս Պալլագեան, Յովհաննէս Մարկեան, Գեղամ Թանգիւրեան:

ԴԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Արժ. Տ. Խորեն Աւագ Բննյ. ձամեան

Նախագահ

Արժ. Տ. Մեսրոպ » » Անսոնեան

Ասեմապետ

Պ. Տիրան Պարսիգլանեան

Ասեմապետ

Պ. Կարապետ Անեմեան

Խորհրդակա

Պ. Գարեգին Փափագեան

»

ԵԼԵԻՄՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Թաղ. խորհուրդս երբ պաշտօնի գլուխ անցաւ պատրաստեց իւր պիւտճէն 1928—1929 տարւոյն համար հետեւեալ կերպով.

ՀԱՍՈՅԹ

ԾԱԽԲ

Մոմէ	40.000	Երկու քահանայից	
Պնակէ	10.000	աժսկն. և իրաւունք	60.000
Մկրտութիւնէ	10.000	Դպրապետին	12.000
Թաղումէ	5.000	Բանկալի մնայուն	
Վարձքէ	80.000	պաշտօնեայի	7.200
Պսակէ	15.000	Բարոտղարի	20.000
Հոգեհանգիստէ	10.000	Տիկ. Նեվրիկ Բէթէն-	
Վկայականիւրէ	12.000	հեանի (Բալլովոյ)	24.000
Իւղագրէ	15.000	Թեմական Խորհրդոյ	18.000
Նուէր զանազան	5.800	Ազգ. Վարժարանի	37.000
		Զանազան ծախքեր	20.000
	202.800		202.800

Սոյն նախահաշիւը գործադրուեցաւ նաեւ 1929—1930 տարւոյ համար:

Մեր տեղեկագրերն կը կցենք նաեւ մեր հաշիւները երբ թաղ. Խորհուրդը պաշտօնի ձեռնարկեց, մեզ յանձնուած պահետի դըրամին և գոյքերու գումարը կը հասնէր 1.414.649 (տես ցուցակ Ա.) որուն 321.952ը եկեղեցւոյ շինութեան գումարն է ի պահ գրուած հետեւեալ կերպով.

Մեզ ներկայացուած Սանդրալնա Քօօբէրաթիլնա պանքային հաշիւէն, եկեղեցիին գետնին համար ձգուած է՝	193.000	լէվա
1918 Մարտ 12 — 1923 Մարտ 12 տոկոս $5\frac{1}{4}$	48.459	լէվա
1923 Մարտ 13 — 1929 Սեպտ. 24 տոկոս 7%	83.493	լէվա
	<u>321.952</u>	

Տիար Մ. Սարըպոյանձեանի թաղականութեան օրով	
1924ին յանձնուած է	6.500
որուն տոկոսը 1924—12 Նոյմ. 1929 տոկոս	3.105
	<u>9.605</u>

Սոյն գումարը հաւաքուած է բարեսէր ժողովուրդին մէջ շրջագայած եկեղեցւոյ շինութեան պնակի հասոյթէն:

Աւերջանալի նորոգ վախճանեալ Տիար Աւետիս Սարգիսօֆ (յն. Վառնա) եկեղեցւոյ շինութեան համար եգիպտական 10 ոսկի նուիրած է, որուն փոխարժէքն է (նոյնքան գումար 6368 լ. մըն ալ նուիրած է քաղաքի «Սվ. Նէտէլիս» եկեղեցւոյն)

Մինչև 1930 Նոյեմ. 30 տոկոսը հաշուած է	140 լ.
	<u>7008 լ.</u>

Ընդհ. գումար 338.565 լէվա ձգուած Սանդրալնա Քօօբէրաթիլնա պանքան որ պիտի գործածուի միմիայն եկեղեցւոյ շինութեան համար և որ անձեռնմխելի է նախարարական հրամանաւ, (Տես ցուցակ Բ.)

Բաց աստի լուծեալ Ազգ. Միութենէն կենդանա պանան ձգուած գումար մը կար, որուն տետրակը կորսուած ըլլալով,

ներկայ թաղ. Խորհուրդի մեծ դժուարութեամբ կրցաւ զանձել 1930 Մարտ 12ին առանց տոկոսի 3730 լէվան կանխաւ ծանուցում տալով Տըրթալէն վէսթնիքի մէջ: (տես ցուցակ Բ.)

Մարիա Լուիզայի հրապարակի վրայ գտնուած կալուածին փոխարժէքը 800,000 լէվա գնահատած ենք, նկատելով որ տարեկան 120,000 լէվա հասոյթ կը բերէ:

Բաւլլովայի տիկին Նեվրիկ Քէթէնձեանի կտակած տան համար մինչև ցարդ վճարուած գումարը, որ է 163,140 լէվա նշանակեցինք իբր փոխարժէք, առանց նկատի առնելու օրուայ արժէքը: (Տես ցուցակ Բ.)

Եկեղեցական և խորհրդարանի գոյքերը կը ներկայացնեն 239039 լէվայի արժէք որ գնահատուած է մասնաւոր Յանձնախումբի մը կողմանէ:

Առ ի տեղեկութիւն դրինք նաեւ մեր եկեղեցւոյ սակագիրը. որպէսզի ժողովուրդը տեղեակ ըլլայ (Ցուցակ Ե.):

Ինչպէս կերելի մեր ընդհ. հաշուկշտէն, թաղ. Խորհուրդը իր հաշիւները կը փակէ, հասոյթից 52420 լէվայի առաւելութեամբ, զոր բարեկնով 1928 Փետր. 1ի դրամագլխին վրայ, այս օր կը ներկայացնեն 1.435682 լէվայի դրամագլուխ մը ընդդէմ 1.414.649ի (Ցուցակ Ա. և Բ.):

Թաղ. Խորհուրդս, իր հրաժարականը տալով իր համարատութիւնը տեղեկագրի ձեւով կը հրատարակէ, որպէսզի տեղւոյն հայ գաղութը մօտէն տեղեակ ըլլայ իր քուէով ընտրած թաղ. Խորհրդոյ գործառնութեանց, թողլով զայն իրենց գնահատման:

Այս առթիւ թաղ. Խորհուրդս պարտք կը համարէ նաեւ իր շնորհակալութիւնը յայտնել Արթ. Քինյ. հարց, Պատ. Դպրաց Դասուն, Պատ. Աղքատախնամ Մարմնոյն, Մշակութային Միութեանց և ընկերակցութեանց, ինչպէս նաեւ եկեղեցւոյս պաշտօնէութեան, որոնք, ամէն պարագայի աջակից գտնուած են թաղ. Խորհրդոյս, և այսու կարելի եղած է երկու տարուայ խաղաղ շրջան մը բոլորել:

Նոյնպէս շնորհակալութեան արժանի է տեղւոյս հայ գաղութը որ ամէն յամանակ բարոյապէս և նիւթապէս աջակցած է թաղ. խորհրդոյս և այսպէսով վառ պահած է եկեղեցւոյ մէջ պլպլացող կանթեղը որ երբեք չ'չիջանի:

Դիւան Թաղ. Խորհրդոյ

Գանձապահ փոխ Ատենապետ Ատենապիւր Ատենապետ
Ա. Գաւալեան Մ. Գաւալեոզեան Ար. Զաֆարեան Եր. Յակոբեան

Խորհրդականք

Ա. Սամուէլեան Կար. Գուլումեան

1 Ապրիլ 1930
Սօֆիա

ՍԻՄՈՆ ՔԻՒՋԻՒՔԵԱՆ

1871—1923

Ծնեալ Հասքէօյ (Կ. Պոլիս), իբր Սօֆիայի Թաղ. Խորհրդոյ անդամ մեծապէս օգտակար կը հանդիսանայ գաղութային գործերուն և պուլկարական պաշտօնական շրջանակներուն մէջ իր յարաբերութեան շնորհիւ եկեղեցւոյ վաճառման գործին մէջ կը յաջողի բարձրագոյն գին մը որոշել տալու:

1896ի ջարդին, Քիւչիւքեան կը զտղթէ Սօֆիա, ինքնաշխատութեամբ երկրին լեզուին տիրանալով, քննութիւն կ'անցնէ և կ'արտօնուի իր արհեստը, իբր անասնաբույժ կիրարկելու: 1897ին, Պուլկարական Երկրագործական Նախարարութեան մըրցումին առաջին հանդիսանալով, Սօֆիայի Քաղաքապետութեան անասնաբույժ կանուանուի: 1900ին ալ անասնաբուժապետ: Գիտական նոր հիմերու վրայ կը կազմակերպէ մայրաքաղաքի անասնաբուժական սպասարկութիւնը, սպանդանոցն ու վաճառանոցները (հալ): Որպէս պուլկարական պատուիրակ կը մասնակցի Պուտաբէշթի (1905) և Լահէյի (1907) Միջազգային Անասնաբուժական Համաժողովներուն:

Իբր անդամ Պուլկարիոյ Անասնաբուժական Ընկերութեան և Անասնաբուժական Բարձր. Խորհրդոյ, ուսուցիչ Անասնաբուժական Համալսարանի, յատուկ շքանշանով պատուուած է պուլկարական կառավարութենէն:

Հիւրիյեքին, հակառակ պուլկարական կառավարութեան փափաքին, կը վերադառնայ իր ծննդավայրը, ուր պաշտօնի կը կոչուի Երկրագործական Նախարարութեան մէջ՝ անասնաբուժական ճիւղին. ուր մեծապէս կը գնահատուի և իր Պուլկարիա ամբարած հմտութենէն ու փորձառութենէն մեծապէս կօգտուին իր աշակերտները, Պոլսոյ անասնաբուժական վարժարանին մէջ:

1922ի վերջերը, երբ Միլի կառավարութիւնը կը հաստատուի, ինքն ալ իբր Հայ՝ պաշտօնագրուր կըլլայ: Անձուկ վիճակի մատնուած, Քիւլիւքեան կ'իյնայ անկողին և կը մեռնի 18 Մարտ 1923ին:

Իր մտերիմ Ալի Րիզա Պէյի դիմումներուն վրայ, Էնկիւրիի կառավարութիւնը թէև զինքը կը կոչէ Պոլսոյ նահանգին անասնաբուժական քննիչի պաշտօնին, համոզում գոյացնելով որ պիտի կրնայ օգտուիլ այս ներհուն Հայուն երկարամեայ փորձառութենէն, սակայն իր պաշտօնաթուղթը կը յանձնուի իր օրհասին, երբ արդէն ուշ էր:

ՊՈՒԼԿԱՐ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ Փ. Բ. ԵԱՎՕՐՈՅԻ ՇԻՄԱԴՐԱՍԸ

Պուլկար յայտնի բանաստեղծ-հրապարակագիր, ծնած է Չիրբան, 1877ին, Բլսվտիվ ուսած, հեռագրական պաշտօնեայ, Ազգ. թատրոնի և մատենադարանի քարտուղար եղած է:

Ժողովրդական երգիչ որ յուզած է իր «Աւազակային» երգերով, «Կարկուս»-ով, «Հայեր»-ով. իր այս ոտանաւորով Հայոց ալ սիրելի բանաստեղծը եղած է: Անձնասպան եղած է 1913ին:

Սօֆիայի մէջ կազմուած էր Յանձնախումբ մը, կանգնելու Յուշարձան մը և այս նպատակին համար 50000 լէվաի մօտ գումար մըն ալ հանգանակուած և ի պահ դրուած Երկ. պանքան $0/0 \ 7\frac{1}{2}$ տոկոսով, նոյն յանձնախումբին անուան:

Պուլկարաց Չար Սիմէոնի հաղարամեակի և Պուլկարաց ազատութեան յիսնամեակին առթիւ, Տիար Թադէոր Սեդրակեան առաջարկ մը բերաւ թաղ. խորհրդիս, որպէսզի սոյն գումարին վրայ գումար մը ևս աւելցնելով, այս հանդիսութեանց առթիւ, ի նշան Հայոց երախտագիտութեան, կանգնուի Յուշարձան մը, որոշեալ տեղ մը:

Ուստի թաղ. խորհուրդս, 19 Մայիս 1929ի իր ԼԸ. նիստին հրաւիրեց սոյն Յանձնախումբի անդամները. ներկայ էին Տիար Բրամ Յակոբեան, Թադէոր Յակոբեան, Աբրահամ Դրիգորեան և Հմայեակ Թուռնեան, սոյն խառն նիստին մէջ որոշում առնուեցաւ որպէսզի Տիար Թադէոր Սեդրակեան ևս աւելցուի սոյն Յանձնախումբի անդամոց վրայ, ինչպէս նաև թաղ. խորհուրդէն ևս անդամ մը. նմանապէս գրել Պուլկարայի գաղութի բոլոր թաղ. խորհուրդներուն, որպէսզի հանգանակութիւն կատարեն այս նպատակաւ, արդէն ֆիլիպէի թաղ. խորհուրդը պատրաստակամութիւն յայտնած էր թեմական խորհուրդի միջոցաւ, Կանոնակցելու սոյն հանգանակութեան:

Յանձնախումբը խոստացաւ, բայց դարդ ու է կենդանութեան նշան ցոյց չտուաւ:

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ

1 Փետրվար 1928

Յուզակ Ա.

Գոյք

Պարսֆ

Դրամարկդ-պարսաւս դրամ	89	
Գոյք եւ կտակ (ըստ ցուցակի)	235488	
Պահեստի դրամ (Յենթ. Բօօթ. պանֆան)	321952	
Խանութի ի Մարիա-Լուիզա քիւ 37	800000	
(կտակ բարեյշ. Մասքեոս Յակոբեանի)		
Շենքի ի Բավլովա քիւ 28 (կտակ		
Տիկին Նեվրիկ Բեքենեանի)		
վնարուած ապրուստի համար 53000		
Ծախս բժշկի, փաստաբանի եւլն 28140	81140	
Արտաշես Գրիգորեանի պարսֆը (վարձը)		13000
Թեմական Խորհրդոյ վնարելի		6000
Եկեղեցւոյ պաշտօնեից		5020
Դրամագլուխ		24020
Պահեստի դրամ պանֆան 321952		
Զանազան 1092697		1414649
	1438669	1438669
Դրամագլուխ 1 Փետր. 1928	1414649	

Դիւան Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Ար. Զաֆարեան Ար. Յակոբեան

ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌ

1 Փետրվար 1928 — 31 Մարտ 1930

Յուզակ Բ.

Գոյք

Պարսֆ

Եկեղեցական գոյք եւ կարասի	239039	
Յենթ. ֆօթ. պանֆան պահեստի դրամ	338565	
Ազգապատկան խանութ Մար. Լուիզա 37		
(Մասքեոս Յակոբեանի կտակը)	800000	
Նեվրիկ Բեքենեանի կտակած քան հա-		
մար վնարուած Ապրուստի		
միջոց ըստ կտակի 135000		
Առուծախի, բժիշկի եւ		
փաստաբանի եւլն 28140	163140	
Պարսաւս մոմ		
Լուսաւորեա 110 ֆիւ — 50 5500		
Հարսանեկան 10 ֆիւ — 90 900	6400	
		6000
Տիկին Նեվրիկ Բեքենեանի պարսֆ		
Արտաշես Գրիգորեան (կանխիկ		20000
գանձուած վարձ)		17500
Թեմական Խորհրդին վնարելի		10232
Եկեղեցւոյ պաշտօնեից		
Ազգ. Միութեան դրամը 3730		
Ազգաստանամիսն պարսֆ 4000		7730
Եկեղեցւոյ շինութեան		
հիմնադրամ 340565		
1928ի դրամագլուխը 1092697		
Առաւելութիւն հասութից 52420		1485682
	1547144	1547144
1 Ապրիլ 1930 նոր դրամագլուխ	1485682	

Դիւան Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Ար. Զաֆարեան Ար. Յակոբեան

Սօֆիա, 10 Ապրիլ 1930

Վ Ն Ա Ս

Զ Է Ն Ե Ի
1 Փետրվար 1928 —

Թեմական տուրք	42000	
Ազգ. վարժարանաց նպաստ	80560	122560
Գրասենեակի ծախք	5013	
Տպագրական »	6475	
Մարդահամարի »	2705	14193
Եկեղեցական պիտոյից	9388	
Ընդհ. ծախք	18310	27693
Լուսաւորութեան (եկեղեց.)	7590	
Ձերմութեան (փայտ և ածուխ)	12161	19751
Հազուստեղէն (2 ժամկոչներուն)	5395	
Օգնութիւն և նուէր զանազանաց	7600	
Շէնքերու Ապահովագրութեան	2548	15543
Կառավարական տուրք		1200
Թոշակ պաշտօնէից	232819	
Ի բաւուր »	40247	273076
Նորոգութիւն կալուածներու և շէնքերու		13106
Զուտ շահ		487127
		52420
		539547

Շ Ա Հ

31 Մարտ 1930

		Շ Ա Հ
Մոմէն դոյացած շահ		90135
Պնակէ հասոյթ	24640	
Իւղագինէ »	32315	
Մատաղէ »	8772	65727
Մկրտութենէ հասոյթ	21820	
Պնակէ »	29910	
Թաղումէ »	23370	
Հոգեհանգիստէ »	26040	101140
Վկայականներէ »	33846	
Ձանաղաններէ նուէր	7567	41413
Առաջնորդական տուրքէ	10792	
Կրթական տուրքէ	20503	
Այլեւայլներէ	3750	35045
Զեղջ, տոկոս ևւյլ		87
Վարձք կալուածներէ		206000
		539547

Սօֆիա, 10 Ապրիլ 1930

Դիւան Թաղ. Խորհրդոյ
Ասեմադպիր Ասեմապետ
Ար. Զափարեան Եր. Յակոբեան

Պատրաստ դրամ	83	
Մոմէ հասոյթ	83822	
Պնակէ »	24640	
Մկրտութենէ հասոյթ	21820	
Պսակէ »	29910	
Թաղումէ »	23370	
Հոգեհանգիստէ »	26040	101140
Իւղադինէ հասոյթ (Ծննդեան և Զատկի)	32315	
Վկայականներէ գանձուած	33846	
Առաջնորդական տուրքէ	10792	
Կրթական տուրքէ	20503	
Նուէրներէ գանձուած	7567	
Զանազաններէ գանձուած	3750	76458
Փոխառութիւն	7730	
Մատաղէ	8772	
Եկեղեցւոյ շինութեան ֆոնտին համար	18613	
Վարձք կալուածներէ	212090	
	565579	

Գրասենեակի ծախք	5013	
Տպագրական ծախք	6475	
Մարդահամարի ծախք	2705	14193
Եկեղեցւոյ համար ծախք	9388	
Լուսաւորութեան ծախք	7590	
Վառելաւորի ծախք	12161	29139
Ընդհ. ծախք		18310
Հազուստ ժամկոչներուն		5395
Շէնքերու նորոգութեան		13106
Տուրք ջուրի համար	1200	
Ապահովագրութեան	2548	3748
Գնուած գոյք եկեղեցւոյ		3551
Տիկին Բէթէնճեանի ապրուստ		75000
Թեմական խորհրդոյ	30500	
Ազգ. վարժարանի	80560	111050
Ամսավճար պաշտօնէից	267864	
Նուէր պաշտօնէից	7600	275464
Եկեղ. շինութեան հիմնադրամ Յ. Բ. Պանքան		16613
		565579

Մ Ո Ւ Տ Ք

ՍՆՏՈՒԿԻ
ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄ
1 Սեպտ. 1928 —

Պատրաստ դրամ (1 Սեպտ. 1928)	11630
Նուէր զանազաններէ	✓ 26498
Ամսալճարներէ	✓ 21850
Կանձանակէ և պնակէ	42385
Օրացոյցներէ (1929—30)	5774
Դադարէ տասանորդ եւն.	2336
Մատաղէ	5057
	103900
Զրի սեղանատան նուէր	2923
Հանդերձեղէնէ դանձուած	162
Տոկոսէ	975
Տիկին Ա. Սեթեանէ դանձուած	500
	120090

Առնիւ, 11 Յուլիս 1930

Հ Ա Շ Ի Ի
Մ Ա Ր Մ Ն Ո Յ
30 Յուլիս 1930

Ե Լ Ք

Զրի սեղանատան ծախք	16797	
Կարոցական տղայոց բժիշկ, դե- ղորայք, դօլօնի	2925	19722
Աղքատաց յուղարկաւորութեան		1941
Աղքատաց ածուխ, սննդեղէն եւն.	14330	
» հանդերձեղէն	2047	
» ճանապարհածախք	3048	
Հիւանդաց բժիշկ, դեղ եւն.	5995	
Աղքատաց պարբերական նպաստ	55683	81103
Ընդհանուր ծախք		2307
Պահանջք Թաղ Խորհուրդէն	2875	
Պահանջք Ռուսճուքի Աղքատխն.	250	
» Կ. Դաւիթեանէ	1046	
» Մհտ. Ս. Պարսամեանէ	200	4371
Պատրաստ դրամ դրամատուէնը 10%	8500	
Պատրաստ դրամ սնտուկը	2146	10346
		120090

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄ ՄԱՐՄԻՆ

Г. П. З. Р.

1	Դարան	1481	
1	մեծ կաթսայ պղինձէ	600	
1	սորձիք քառւէուէ հիւանդի	100	
1	քսաննոց ոսկի (նուէր Տիկ. Օռա- պաշեանէ)	100	2281
	Պահանջք Թաղ. Խորհուրդէ	2875	
	» Ռուսճուքի Աղքատն.	250	
	» Կ. Դաւիթեանէ	1046	
	» Մհտ. Ս. Պարսամեանէ	200	4371
	Պատրաստ դրամ գումարունը 10%	8500	
	» սնտուկը	2146	10646
			17298

Աօգիստ, 11 Յուլիս 1930

Ե Կ Շ Ի Ռ
Մ Ա Ր Մ Ն Ո Յ
30 Յունիս 1920

Զուտ դրամադուր

17298

17298

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱԿ ՄԱՐՄԻՆ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԱԽՔԱՏԱԽՆԱՄ ՄԱՐՄՆՈՅ

Սօֆիայի Աղքատախնամ Մարմինը գոյություն ունի 1927-էն ի վեր:

1927 թ. 10-էն մինչև 31 թ. 1928 իր հաշուեցոյցը արդէն հրատարակած ըլլալով (տես «Արաքս» թիւ 246—27 հոկտ. 1928) կուգայ հրատարակել իր հաշուեցոյցը 1 Սեպտ. 1928—30 Յունիս 1930:

Այս առթիւ աւելորդ չենք համարեր իր գործունէութեան մասին տալու հետեւեալ բացատրութիւնները:

Նուեբնեւ.— Սոյն նուիրատուութիւնները եղած են մեր ազգայնոց կողմանէ մկրտութեան, հարսանեաց, թաղման եւն. առթիւ որոց ընդհանուր գումարը կը հասնի 26.498 լէվայի:

Ամսալնարներ.— Աղքատախնամը ունի մօտ 110 բաժանորդ, որուն գումարը եղած է 21850 լէվա. եթէ տեղւոյս ազգայինները հաճին կանոնաւորաբար վճարել իրենց բաժնեգրները կը յուսացուի կրկնապատիկ հասոյթ մը ապահովել:

Գանձանակ եւ պնակ.— Ամէն շաբթու շրջադայած գանձակէն եւ եկեղեցւոյ պնակէն գոյացած գումարն է 42385 լէվա:

Օրացոյց.— 1929 եւ 1930 ի նպաստ Աղքատախնամիս հրատարակուած Օրացոյցներէն գոյացած է զուտ հասոյթ 5774 լէվա:

Այսպէսով 19 ամսուան մէջ ընդհանուր հասոյթը եղած է 120.090 լէվա:

Իսկ ծախսեց կողմը կը ներկայացնէ հետեւեալները.

Ձրի սեղանասուն.— Աղքատախնամս 1929 փետրուարին իր ատենապետուհի Տիկին Աղանի Ե. Յակոբեանի նախաձեռնութեամբ հաստատած է ձրի սեղանատուն մը, ուր ազգային վարժարանի աղքատիկ աշակերտներուն, (առաջին տարին թուով չորսի վերջին ամիսներուն 14—16) շաբաթական երկու անգամ կանոնաւորաբար ճաշ տրուած է հայկական ճաշարանի մը մէջ, ա-

մէն ճաշի Տիկին Ա. Յակոբեան միշտ ներկայ գտնուած եւ հսկած է: Բացի առկէ հայթայթած է նաեւ ձկան իւղ, բժիշկ, դեղ, հանդերձեղէն եւ երկու տարի 2 աշակերտներ պետական վարժարանի աշակերտաց հետ միասին օգտօնութեան ղրկած է. այս բոլորին համար ծախսած 19722 լէվա իսկ այս տարուան համար նաեւ տըրամադրած է 3000 լէվա:

Ձրի սեղանատան նուիրատուութիւններ եղած են 2923 լէվա, ինչպէս նաեւ ազգայնոց կողմանէ մերթ ընդ մերթ անուշեղէն, պտուղ եւն. նուիրուած է:

Աղբասաց.— Ամէն տարի Ս. Ծննդեան, Բարեկենդանի եւ Ս. Զատիկի տոներուն առթիւ բաշխած է ամուխ (իւրաքանչիւր ընտանիքի 500ական քիւլօ), միս, բրինձ, հաւկիթ եւ շաքար, որոնց համար ծախսած է 14330 լէվա:

Հանդերձեղէն.— Ամերիկեան Ռըլիֆէն աման գնով գնած եւ բաշխած է ազգային վարժարանի աղքատ աշակերտաց հագուստ, կօշիկ, ձերմակեղէն եւլլն 2047 լէվայի արժողութեամբ:

Ճանապարհածախ.— Բաշխուած անցնող եւ մեկնող կարօտ աղքատներուն իրր ճամբու ծախք վճարած է 3048 լէվա:

Աղբասաց բաղման.— Դադաղի, մեռելակառքի եւ այլ ծախքերու համար վճարած է 1941 լէվա:

Հիւանդաց.— Հիւանդի, հիւանդանոցի, բժիշկի եւ դեղօրէից համար վճարած է 5992 լէվա:

Նպաստ.— Աղքատախնամս ունի իր արձանագրուած մասնաւոր աղքատները, որք ամէն շաբթու կանոնաւորաբար իրենց պէտքին համեմատ կստանան որոշեալ գումարներ, որոց ընդհանուր գումարը հասած է 55,683 լէվաի:

Բոլոր դրամական եւ նիւթական նուէրները պարբերաբար հրատարակուած ըլլալով տեղական թերթերուն մէջ, հոս աւելորդ կը համարենք վերստին յիշատակելու:

1928 Սեպտ. 1-ին Աղքատախնամին փոխանցուած գումարը զրեթէ նոյնութեամբ այսօր դարձեալ ի պահեստի կը մնայ դրամատան քով:

Երբ Աղքատախնամը գործի ձեռնարկած է իրեն չէ յանձնուած ուէ դրամադուլիս: Այսօր զոհ ենք յայտարարելու թէ

17293 Լէվայի գրամադրութիւն ժը ունի և թէ այս շրջանին 109444
Լէվայի նպաստ բաշխած է կարօտեալներու :

* *

Սոյն հակիրճ տեղեկութիւնները տալէ յետոյ հարկ կը հա-
մարի իր խորին շնորհակալութիւնը յայտնել Պատ. Թաղ. Խոր-
հուրդոյ որուն հովանաւորութեան տակ կրցած է արդիւնաւորա-
պէս գործել, ինչպէս նաև բոլոր ազնիւ ազգայնոց որք միշտ
աչքի առջև ունենալով Աշխատախնամին գործունէութիւնը
ինքնսրբաբար նուիրած են իրենց նիւթական և բարոյական
աջակցութիւնը թէ աղքատներուն և թէ ձրի սեղանատան :

Սօֆիա, 1 Յուլիս 1930

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0560116

